

MÄLARÖAR ISOLERADE

Ett stycke inåt Mälaren, på Fågelön och Björnholmen, äro invånarna sedan någon tid tillbaka avskurna från yttervärlden. De bo inte längre bort från Stockholm än att de kunna se stadens ljus flamma mot januarihimlen om kvällarna, och bara några hundra meter ifrån sig ha de Mälarihöjden, Ålsten och Kårsön.

Men isen varken bär eller brister. Och båtarna gå stolt förbi de bryggor där de om somrarna nästan trängas. Skulle någon bli sjuk så finns det nästan mindre möjligheter till hjälp än i Norrlands ödebygder där ambulansplan kunna landa på skidor.

Och veterinär till kreaturen är det lika svårt att få. Inte heller har man sedan flera dar från Fågelön kunnat transportera de 50—60 liter mjölk, som dagligen produceras.

Här ovan ses lantbrukare Johan Tegnér på Fågelön, i handen håller han en packe av de senaste dagarnas nummer av Stockholms Tidningen. I mitten ses trädgårdsmästarebostället på Björnholmen, där familjen Lundgren bor.

Den elvaåriga dottern Roiny (t. v.) har måst inackorderas i Mälarihöjden, bara några hundra meter från hemmet, för att inte försumma sin skolgång.

Stockholms-Tidningens Mac Beman och fotograf utrustade en "undsättningsexpedition" på torsdagen och besökte de isolerade öarna Artikel på sid. 7.

60 l. mjölk per dag förstörs, omöjligt få mat eller läkare.

Skolgång med inackordering på fastlandet — 700 m. från hemmet. Isen varken bär eller brister

Ett stycke inåt Mälaren, inte mera än en halvtimmes båtresa från Stockholm, bo två familjer, som sedan en tid äro avskurna från förbindelse med yttervärlden. De ha telefon. Men detta nyttiga redskap kan inte skaffa dem proviant eller post.

Och inte läkare, om de skulle bli sjuka, eller veterinär, om det skulle bli krassligt bland djuren. Ty isen varken bär eller brister. Och båtarna, som under sommaren nästan trängas vid bryggorna, passera stolt förbi. När en "undsättningsexpedition" från Stockholms-Tidningen på torsdagen kommer till Fågelön med en båt, som inte har några svårigheter att plöja sig fram genom isflaken, visar det sig också att Invånarna med rätta äro tämligen desperata över situationen.

Och likadant är det på den närbelägna Björnholmen. Lantbrukare Johan Tegnér på den 250 tunnland stora Fågelön, vilken lyder under Drottningholms kungsgård — ja, det är förstas bara en tiondel som är öppen jord, resten är kunglig jaktmark — står och tittar fundersamt ut över sundet, där isen skenbart ligger stark och fin. Inom synhåll har han Kungshatt. Med roddbåt, om sundet vore öppet, eller med spark-stötting, om isen vore bärkraftig, skulle det vara några minuters färd över. Likadant åt andra håll. Kärsön är inom räckhåll, åtminstone ser det så ut i den klara, soliga vinterluften, och åt andra hållet har man Ålstén och åt söder ligger Mälärhöjden.

"Inte ens en flygambulans..."

Men intet av all denna härlighet är uppnåelig just nu. I söndags gjorde en mälarbåt sista turen för säsongen

— nu lönar det sig inte längre att lägga till vid Fågelön, hette det. Men ändå angör man en så näralliggande brygga som Kungshatt. Förklaringen lär ligga i ökade omkostnader för angöring av en extrabrygga. Hur som helst så kommer inte längre någon vit ångbåt med post och förnödenheter. Och vad värre är, det finns inte längre någon möjlighet att transportera lantbruksprodukterna från ön. Potatisen ligger där den ligger i sin källare och väntar på konsumenter. Och mjölken, ja med mjölken är det ändå värre. Lantbrukare Tegnér ser bekymrad ut.

Länsstyrelsens pampiga anslag på ladugårdsdörrarna, med strängt förbud för obehöriga att gå in på grund av risken att införa mul- och klövsjukessmitta, ser nästan parodiskt ut när man känner till läget för dagen på Fågelön. Sedan veckor har ingen kommit upp till gården även om båten råkade angöra bryggan för snart en vecka sen. Och det tycks inte vara någon större risk för att någon skall komma i fortsättningen heller, åtminstone inte under den närmaste tiden. Ty vem vet när isen behagar bära.

Hr Tegnér berättar att någon välvillig själ uppmanat honom att skriva till länsstyrelsen, när nu ångbåtsbolagen inte anse sig kunna klara trafiken inom sin ekonomiska ram. Meningen skulle alltså vara att be myndigheterna ordna saken, ett litet ekonomiskt bistånd under den tid man är avskuren från yttervärlden så att man åtminstone inte behöver riskera livhanken om någon skulle råka bli sjuk. Men att få iväg ett brev är lättare sagt än gjort, det är helt enkelt omöjligt. Vi har det sämre ställt än på många håll i Norrlands obygd,

menar hr Tegnér, för där har dom åtminstone möjligheten att rekvirera flygambulans, och det är mera än vi kan räkna med om något skulle hända.

Man nästan hör gatubruset, men...

Fullt så illa behöver det emellertid inte vara, ty med telefonens hjälp kan man i nödfall tänka sig att få ut en isbrytande bogserbåt med läkare. Emellertid ter sig läget drastiskt nog, inte minst om man betänker att man bor så nära samhället med alla dess välfärdsinrättningar att man om kvällarna kan se stadens ljus flamma mot januarihimlen och att man kan både se och höra folk på Mälärhöjdens och Ålsténs stränder några hundra meter från Fågelön och Björnholmen. Hos Tegnér består hushållet av sex personer, hos trädgårdsmästare Lundgrens på Björnholmen av något färre. Men på Björnholmen kompliceras problemet ytterligare. Hr Lundgren berättar att familjens elvaåriga dotter Roiny har måst inackorderas hos en familj i Mälärhöjden, där närmaste skola finns, för att inte hindras med läsningen.

Där har Roiny det utmärkt, men nog känns det ändå ganska tråkigt att för veckor i sträck behöva vara borta från hemmet inpå stadens hank och stör av en sådan anledning som ishinder. Man vet ju att skärgårdsbarnen många gånger ha det fullt ut lika tillkrånglat med sin skolgång, men där är det ändå något annat — i skärgårdens övärld är det väl knappast någon som ens drömmer om att bo så nära "civilisationen" att man nästan kan höra gatubruset och ändå vara utan kontakt med den.

Dramatiskt när det varken bär eller brister.

Hr Lundgren kan också ge dramatiska skildringar av hur det kan vara med isoleringen vintertid även vid de tillfällen då båtarna lägga till. Så här års för ett par vintrar sedan skulle hans hustru gå över isen till ångbåten, som låg stilla och väntade i båtrännan. Det var snö på isen och svårt att se råkar och andra skavanker. Och så gick det som det gick. Hr Lundgren var till hands, men när han skulle hjälpa sin maka upp ur det ofrivilliga vinterbadet fick han också och man skulle våga sig över med roddbåt kan man inte vara säker om att komma tillbaka. Ty bara efter några timmar kan det ha frusit till igen så att man inte kan arbeta sig igenom. — Det är ju inte alla år vi har det så här, säger trädgårdsmästare Lundgren, men när det nu inträffar så tycker man att det inte skulle vara omöjligt att ordna med en båt som anlöper åtminstone ett par gånger i veckan. Vi vill naturligtvis inte pocka på någonting, för det är ju vars och ens ensak var han vill bo, men å andra sidan känns det konstigt att kunna stå på sin brygga och se tvärs över till Mälarhöjden och flickan. Och nog är det bra retsamt att båtar passera dygnet runt utan att man skall kunna få ut det man behöver av livsmedel med dem.

50—60 L. mjölk per dag till spillo.

När man angör dessa båda öar, som om somrarna äro befolkade av åtskilliga stadsfamiljer, ser man att den nya stora kraftledningen håller på att dras över just här. Järntorn resa sig 35 m. i höjden och mellan dem skall ledningen spännas. Men någon elektrisk ström till öarna lär det inte bli i alla fall, det sägs att anordningar för nedtransformering av starkströmmen skulle bli alltför dyrbara. Man förstår bitterheten hos den ortsbo som citerar en fackman: "Det skulle nästan bli billigare att dra en ledning direkt från Älvkarleö." Av allt att döma tar man dock även en sådan nackdel som brist på elektrisk ström med jämnmod, trots att man nu inte har tillgång till annan radiomottagning än kristall. Svårare är det då att vintertid, när det varken bär eller brister, riskera knapphet i livsmedelstillförseln, om man nu också producerar mycket av det nödvändigaste på platsen, och att inte kunna få avsättning för mjölk, 50—60 liter om dan, eller att få hjälp om något skulle inträffa med hälsan.

Kanske skall det trots allt klara sig för de båda familjerna på Fågelön och Björnholmen — någon myndighet i folkhemmet skall väl vara i tillfälle att räcka en hjälpande hand under den relativt korta som det kan bli frågan om. Tiden när det varken bär eller brister brukar sällan bli lång.

Mac Beman